РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., второк 24-го липня 1917. Ч. 86. VOL. XXV. JERSEY CITY, N. J., Tuesday, July 24, 1917. No. 86.

КЕРЕНСЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТОМ МІНІСТРІВ.

СОЮЗНІ ВІЙСКА ПІД ТЕРНОПОЛЕМ. – ТЕРНОПІЛЬ І СЕЛА ЗА СЕРЕТОМ В ОГНИ.

Російській армії грозить цілковите знищенє. – Явний бунт серед війск на фронті.

НІМЕЦЬКІ ПІДВОДНІ ЛОДКИ ЗАТОПИЛИ ЗА 5 МІСЯЦІВ МАЙЖЕ 5,000.000 ТОН.

Битва в Галичині.

—o—

Союзні війска переломили боєвий фронт на лінії між Бережанами і Бродами.

БЕРЛІН, 20. липня. — Німецький урядовий звіт звучить:

„**Армія кн. Леопольда:** Дня 1. липня частина російської армії у східній Галичині розпочала на приказ свого правительства наступ, який по кількох незначних початкових успіхах з приводу величезних втрат зістав припинений. **І знова надармо жертвовано для справи аліянтів житє російських жовнірів, які майже на цілім боєвім фронті підчас змагань до зближеня виявили були бажанє до скорого мира.**

„**У відповідь на напад російських війск наші війска розпочали вчера протинаступ.** Під особистою командою головного команданта німецькі корпуси по попереднім приготованю німецької і австро-угорської артилерії вдарили на російські становища між Серетом а Золотою Липою і проломили собі дорогу через три ряди сильно укріплених окопів. **Неприятель потерпів тяжкі і кроваві втрати і в неладі уступає назад. До полудня було зголошених кілька тисяч полонених.**

„В околиці Якобштату, Двинска, Сморгоня і здовж Стохода, як також над Золотою Липою і на полудне від Дністра чинність артилерії постійно зростає. Деякі напади принесли сьвітлі місцеві успіхи. В околиці Новиці (на полудне від Калуша) поновні напади російських війск відбито знова з тяжкими втратами для неприятеля.

„**Армія арх. Йосифа:** В Карпатах чинність артилерії була в останних днях щораз сильнійша.

„**Армія Макензена:** Положенє не змінило ся".

Російські війска відмовили послуху.

ПЕТРОГРАД, 20. липня. — Російський урядовий рапорт звучить:

„В напрямі Вильни відбувала ся вчера сильна перестрілка артилерії.

„**По сильнім бомбардованю неприятель перевів наступ на становища наших війск на боєвім фронті Пеняки-Гарбузів** (20 американських миль на полудне від Бродів). Перший напад відбито. **Однак о годині 10-тій млиновський полк ч. 607, який стояв на фронті між Батьковом а Манаєвом, покинув самовільно свої становища і уступив назад. Се було причиною, що й сусідні полки мусіли уступити назад.** З того скористав неприятель, щоби розвинути свої операції.

„До сеї невдачі наших війск причинив ся також чимало шкідливий вплив крайних „большевиків", які на боєвім фронті відбували тоді наради, уладжували збори і радили на них, чи приказів треба слухати. **По сім якраз кілька полків відмовило послуху. Зусиля командантів, щоби намовити непослушних до карности, показали ся безуспішні.**

„На схід від Бережан і на полудне від Шибалина австро-угорські полки перевели також ряд нападів, здобуваючи першу лінію наших окопів.

„На захід від Галича наші війска, які заняли були село Блюдники (на західнім березі Лімниці), уступили назад, почім неприятельські війска обсадили село. Пізнійші зусиля наших війск, щоби відзискати село, були безуспішні.

„Коли на полудне від Калуша неприятель розпочав наступ і обсадив горбки на полудне від Новиці, один з наших полків почав уступати. Командант війск на сім фронті, ґенерал князь Ґаґарін, пізнав критичне положенє і кинув в поміч один батальон щойно прибувшого ухновського полку піхоти. Сей батальон перевів енерґічний протинаступ.

„Рівночасно князь Ґаґарін кинув нові війска на обох крилах, уживаючи на правім крилі піхоту і даґестанську кінноту, а на лівім черкаські і кабардинські війска. Разом з тими війсками пійшов до наступу й уступаючий полк.

„Спільний наступ змінив положенє в нашу користь. Неприятель був приневолений до утечі, а наші війска заняли свої давні становища. В рішаючім моменті богато причинила ся до успіху наша артилерія".

Союзні війска під Тернополем.

БЕРЛІН, 21. липня. — Урядовий звіт німецького ґенерального штабу звучить:

„**АРМІЯ АРХ. ЛЕОПОЛЬДА:** Наступ союзних війск відбуваєть ся вповні після уложеного пляну. В погони за скоро утікаючими війсками російськими, з котрих лише деякі ставлять опір, щоби крити відворот, **союзні війска посунули ся далеко наперед здовж зелізничого шляху поза Озірну на 40 кільометрів широкім фронті.** Кождий опір російських війск ломить ся під напором війск союзних.

„Треба надіяти ся дальших великих битв. **Як в попередних роках, таксамо й тепер горіючі села і великі знищеня вказують на відворот російських війск.**

„**На північ від Бережан австро-угорські війска відзискали всі становища, які були втратили підчас наступу російських війск в дни 1. липня.**

„На північ від Дністра зломано напади російських війск перед окопами.

„**На полудне від Дністра прогнано неприятеля зі села Бабин.**

„Коло Новиці (на полудне від Калуша) німецькі й австро-угорські війска взяли приступом дальші укріпленя.

„Від Стохода (На Волини) аж до Балтійського моря місцями була артилерія незвичайно чинна, а передівсім на боєвім фронті Крево і Сморґонь та в околиці Двинска.

„**АРМІЯ АРХ. ЙОСИФА:** В північних Карпатах відбуваєть ся оживлена перестрілка артилерії.

„**АРМІЯ МАКЕНЗЕНА:** Над долішним Серетом російські і румунські війска виявляли вчера більшу чинність ніж звичайно. Над устєм Рімніка полонено 80 румунських жовнірів і здобуто кілька машинових крісів."

Дальший відворот російських війск.

ПЕТРОГРАД, 21. липня. — Російський рапорт доносить:

„На полудневий захід від Двинска неприятель удержує сильний гарматний огонь.

„**В напрямі від Золочева неприятель розпочав наступ і продовжує його дальше в напрямі Тернополя.**

„**Наші війска, загалом беручи, не виявили конечної відпорности і в многих случаях не послухали приказів. Вслід за тим відворот наших війск триває дальше.**

„**Над вечером наші війска уступили на лінію Ренів-Гладки-Покропивна-Вибудів.**

„**На фронті Бишки-Потутори неприятель переводить сильне бомбардованє.**

„Над Лімницею в околиці Новиці вдало ся неприятелеви обсадити деякі наші становища. На прочім фронті не зайшли жадні важнійші зміни".

Союзні війска здобули передмісте Тернополя.

ПЕТРОГРАД, 22. липня. — Російський звіт доносить:

„На полудневий захід від Двинска, в напрямі Вильни і в околиці Баранович відбуваєть ся сильна перестрілка артилерії.

„На захід від Тернополя неприятель зближаєть ся до міста і посуваєть ся на полудне здовж Стрипи.

„**Наші війска виявили супроти своїх командантів цілковитий непослух і за Серетом уступають дальше назад.** Лише 155. дивізія ставила в околиці Довжанки опір. Наші панцирні самоходи острілювали німецьку кінноту на шляху, який веде до Тернополя.

„**Село Загробеля, передмісте Тернополя, находить ся в руках неприятеля.**

„Помимо нашої чисельної переваги в місцях, де неприятель розпочав наступ, наші війска без перестанку уступають назад. Се є наслідки нестійности серед наших війск, легковаженє військових розказів і аґітація „большевиків".

„**Над Лімницею перейшов неприятель в околиці Бабина до нападу. Наші війска уступили на правий берег ріки".**

Російські війска втікають дальше.

БЕРЛІН, 22. липня. — Німецький урядовий звіт звучить:

„**АРМІЯ КН. ЛЕОПОЛЬДА:** Протинаступ союзних війск, який розпочато 19. липня, приніс несподівано великий успіх. XI. російська армія не осягнула своєї головної цїли. Не зважаючи на лихі дороги, наші хоробрі війска йдуть дальше наперед. Де кинено сьвіжі російські війска, їх опір сейчас зломано. **На захід від Тернополя союзні війска перейшли в кількох місцях зелізничий шлях Бережани-Тернопіль.**

„**В околиці Бережан починає також і VII. російська армія уступати під напором на обох крилах. Число полонених і воєнна добича є дуже великі. В Озірній впали в руки союзних війск великі засоби провіянту, амуніції і инших воєнних матеріялів.**

„На боєвім фронті Крево-Сморґонь російські війска перевели по довшім бомбардованю сильний наступ. Його зломано з великими втратами для неприятеля".

Тернопіль і села на схід від Серета в огни.

ВІДЕНЬ, 22. липня. — З австро-угорської головної кватири доносять:

„Битва у східній Галичині прибирає щораз більше характер рішаючої битви.

„**Вчера пополудни союзні війска промостили собі дорогу до Серета в околиці Тернополя. В ночи перейшли в кількох місцях зелізничий шлях Козова-Тернопіль.**

„**Російські війска на полудневий схід від Бережан уступають. Місто Тернопіль і богато сіл на східнім березі Серета стоять в огни. В Озірній захоплено богато воєнних матеріялів. Скількість полонених годі було доси обчислити.**

„Над долішною Нараївкою (на північ від Галича) чинність артилерії була вчера велика.

„В Карпатах прийшло до місцевих боїв".

Ґен. Корнїлов головним командантом полудневo-західного фронту.

ПЕТРОГРАД, 21. липня. — **Ґенерал Л. Ґ. Корнїлов,** дотеперішний командант VIII. російської армії, яка недавно перевела була успішний наступ на фронті коло Станиславова, **зістав іменований на місце ґен. Ґотора головним командантом російських війск на полудневo-західнім фронті (Волинь-Галичина-Буковина-Румунія).**

(Перед ґен. Ґотором командантом на сім фронті був ґен. Брусілов, теперішний головний шеф російського ґенерального штабу).

Керенський відїхав на боєвий фронт.

ЛОНДОН, 22. липня. — **З Петроґраду доносять, що президент кабінету, Керенський, удав ся на боєвий фронт, щоби ратувати ситуацію.**

Німецький цїсар на східнім боєвім фронті.

КОПЕНГАҐЕН, 22. липня. — **З Берліна надійшли вісти, що цїсар Вільгельм відїхав на східний боєвий фронт.**

В РОСІЇ

Керенський президентом кабінету.

ПЕТРОҐРАД, 21. липня. — **Засіданє кабінету, яке довело до уступленя кн. Львова, тривало цїлу ніч і було дуже бурливе.** Міністер війни, Керенський, виступив з острою критикою проти прочих міністрів і петроґрадських військових властий за те, що вони допустили до кровавих заворушень. Керенський зажадав безпроволочного усуненя команданта Петроґраду, ґен. Половцева. Однак опісля цофнув своє внесенє, коли міністри взяли на себе вину, признаючи, що то вони самі змінили зарядженя ґен. Половцева, вважаючи, що вони були за острі.

Президент міністрів кн. Львов уступив. Становище президента міністрів обіймив Александер Ф. Керенський.

В російськім кабінеті засідає тепер 6 соціялістів і 3 лібералів.

ПЕТРОҐРАД, 21. липня. — **В російськім кабінеті є під теперішну пору 6 соціялістів і 3 лібералів.**

З іменованем Керенського президентом кабінету наступили дальші зміни. Некрасов обіймив уряд міністра судівництва на місце Перевязева. Церетелі обіймив уряд міністра внутрішних справ, задержуючи рівночасно свою теку міністра почт і телеґрафів. Лебедів обіймив уряд міністра війни і маринарки.

Цїлий новий кабінет находить ся під повною контролею центрального екзекутивного комітету, вибраного на останнім всеросійськім зїзді делегатів робітничих і салдатських рад.

Відозва Керенського до армії і фльоти.

ПЕТРОҐРАД, 21. липня. — Новий президент російського кабінету, Керенський, видав до армії і фльоти розказ отсього змісту:

1. Розвязати центральний комітет балтійської фльоти і вибрати на його місце новий.

2. Всі кораблї балтійської фльоти мусять приймити до відома, що їх обовязком є усунути всі особи, які є підозрілі, що вони ведуть аґітацію проти провізоричного правительства і проти нашого наступу. Увязнені особи належить відослати до Петроґраду в цїли переведеня слідства.

3. Війска Кронштаду і залоги воєнних кораблїв „Петропавловск", „Република" і „Слава", яких імена через вчинки противреволюціонерів зістали збезчещені, мусять в протягу 24 годин увязнити своїх проводирів і передати властям в Петроґраді і в сей спосіб виявити свою льояльність супроти провізоричного правительства.

„**Повідомляю отсим війска Кронштаду і залоги тих кораблїв, що на случай несповненя сього приказу вони будуть напятновані яко зрадники краю і революції та що проти них будуть заряджені як найострійші средства.**

„Товариші! Через зраду наш край опинив ся над краєм пропасти. Німецькі війска і їх артилерія розпочали на нашім фронті наступ. Кождої хвилї може неприятельська фльота завдати рішаючий удар, щоби скористати з хвилевих заворушень. Строгі зарядженя є конечні, щоби раз на все положити конець заколотови. Армія вже дещо в тім напрямі зробила, а тепер фльота повинна пійти за її приміром".

Керенський складає вину на німецьких аґентів.

ПЕТРОҐРАД, 21. липня. — Президент Керенський у своїй відозві до моряків в Ревалю говорить:

„Понад всякий сумнїв стверджено, що заворушеня в Петроґраді були викликані аґентами німецького правительства. Бунт зовсім здавлено, а арештованє проводирів і тих, що спричинили пролив крови наших братів, і допустили ся злочину супроти правительства і держави, поступає наперед. Дальше буде переведене також арештованє тих моряків, які не сповнили своїх горожанських і військових обовязків.

„Взиваю всїх вірних синів демократії, щоби вони громадили ся коло провізоричного правительства і демократичних орґанізацій цїлої Росії, аби виратувати вітчину і революцію перед внїшними і внутрішними ворогами".

Арештовано німецького аґента, Козловського.

ПЕТРОҐРАД, 20. липня. — Нині арештовано М. Козловського, аґента німецького ґенерального штабу.

(Недавно була згадка, що Козлоський стоїть в тїсних зносинах з провідником соціялїстів-большевиків, Ленїном).

Ленїн має перебувати в Кронштаді, перебраний за моряка.

ПЕТРОҐРАД, 20. липня. — **Ходить чутка, що проводир останних заворушень у Петроґраді, Николай Ленїн, утік з Петроґраду до Кронштаду, де перебуває перебраний за моряка.**

Арештованє проводирів бунту.

ЛОНДОН, 21. липня. — Телеґрама з Петроґраду доносить, що провідника крайних соціялїстів, **Николая Ленїна і 7 його товаришів арештовано в хвилї, коли вони хотїли втечи з Кронштаду.**

ПЕТРОҐРАД, 21. липня. — Переводить ся арештованє всїх осіб, які стояли в злочинних зносинах з німецьким правительством. Між арештованими находить ся також „большевик" **Зіновев,** який мав стояти в безпосередних зносинах з неприятелем.

З боєвого фронту прибули нині до Петроґраду сьвіжі війска.

На кораблї „Орфей" арештовано 36 „большевиків".

Петропавловська кріпость, осідок ворохобників, піддала ся.

ПЕТРОҐРАД, 20. липня. — **Міністер війни Керенський обіймив особисто команду над війсками, які окружили Петро-**

(Продовженє на стороні 3-тій).

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
to United States:	В Злучених Державах:
$2.50 per year	на рік $2.50
$1.25 per 6 months	на пів року $1.25
$1.00 per 4 months	на 4 місяці $1.00
to Jersey City and to foreign countries:	В місті Jersey City і за границю:
$3.25 per year	на рік $3.25
$1.75 per 6 months	на пів року $1.75
$1.00 per 3 months	на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".
При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Montgomery.

AMERICAN ASSOCIATION OF MEMBERSHIP LABEL FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS

За всі оголошеня поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає. — Рукописий не звертаєть ся.

З біжучої хвилі.

Львівське „Діло" доносить, що 15. і 16. мая у Відни відбули ся наради всеї української парляментарної репрезентації, яка ухвалила слідуючі резолюції:

„Українська Парляментарна Репрезентація, витаючи з радостию скликанє парляменту, буде старати ся, аби всі односторонні стремліня, маючі на ціли гегемонію (верховодство) одних національностий в Австрії над другими, були раз на все занехані, а натомісць аби австрійська держава зістала перебудована на основах демократії й автономії народів.

„Українська Парляментарна Репрезентація сподіваєть ся, що поодинокі партії зрезиґнують зі стремлінь до здійсненя своїх односторонних цілий позапарляментарною дорогою.

„Українська Парляментарна Репрезентація стверджує, що правительство Клям-Мартініца супроти української справи не додержало обітниці, — що буде руководити ся виключно австрійською державною думкою, — але противно, вело односторонні переговори з Польським Колом і приняло на себе обовязки, не вислухавши бажань Української Парляментарної Репрезентації, і не повідомивши її про них (про ті обовязки).

„Длятого Українська Парляментарна Репрезентація постановляє супроти правительства заняти рішуче становище в парляменті".

Ґенерал-ґубернатор Фінляндії, Стакович, якому сейчас на початку революції провізоричне правительство повірило управу Фінляндії, виступив з острою критикою останних подій у Фінляндії. Після його гадки Фінляндці зробили дуже нерозважний крок, проголошуючи свою независимість.

Стакович говорить між иншим отсе:

„Крок Фінляндців щодо ухваленя закона про независимість є поважним блудом, який приносить більшу шкоду для самої Фінляндії ніж для нас. Можливо, що тепер ми не будемо всилї або не схочемо обставати за нашими правами, але за кілька літ, коли наша держава буде скріплена, Фінляндія може потерпіти шкоду з приводу обуреня, що вона колись використала трудне положенє Росії.

„Росія не може поступати собі з Фінляндією так, як з Україною, де населенє є російське (?!) і православне і де з тої причини не треба бояти ся, щоби вона цілковито відділила ся. Росія буде вважати союз Фінляндії з російською державою яко питанє житя, і Фінляндці можуть через те потерпіти. Побоюю ся також, що Фінляндія потерпить з приводу внутрішних заворушень, які будуть неминучі з причини нової політики, іменно в наслідок перевороту у своїм власнім державнім устрою."

КАДЕТИ А СПРАВА АВТОНОМІЇ УКРАЇНИ.

Телєґрами донесли, що пять міністрів російського кабінету уступили, бо не могли згодити ся на договір, заключений між Україною і російським правительством, а підписаний міністрами Терещенком і Церетелїм. Уступивші міністри є членами конституційно-демократичної партії, котрої покровителем є бувший міністер заграничних справ, проф. Павло Мілюков.

Ми мали нагоду переконати ся про становище кадетів супроти автономії поодиноких національних територій Росії (гляди реферат Кокошкіна в чч. 82. і 83. „Свободи"). Тепер жеж займемо ся спеціяльно висьвітленєм становища тихсамих кадетів супроти автономії України.

Коли на VIII. зїзді кадетської партії (24. мая б. р.) Кокошкін закінчив свій реферат, зараз приступлено до дискусії, в якій головну участь брав український конституційний демократ **Михайло М. Могилянський.** На заяву Ф. Ф. Кокошкіна, що в Росії неможливо завести републику на федеративних основах, М. М. Могилянський заявив ся противно, кажучи, що лише федеральна република зможе забезпечити права окремих національностий Росії. Росія яко національна держава ніколи не забезпечить свободи; лише Росія яко держава національностий зможе забезпечити свободу.

„Українське питанє — говорив М. М. Могилянський — є тепер кипячою сіркою для московської поступової преси. Всі думають, що Україна хоче самостійности, а в дійсности, крім кілька десяток молодців, ніхто до самостійности України не стремить. **Але нема ніодної української поступової партії, котра би у своїй програмі не поставила жаданя національно-територіяльної автономії.** І коли партія народної свободи (кадетів) не вставить сих домагань у свою програму, то для Українців буде неможливо піддержувати її".

Дальше забрав слово київський делєґат, Українець, **Бутенко,** який заявив, що рішенє питаня про федерацію не є тепер страшне. „Кокошкін говорив, що при рішеню національного питаня може прийти до поваленя російської революції. „Га, можливо, — говорить Бутенко — але се може бути лише тоді, коли ми будемо противити ся полагодженю національного питаня і коли перед всіми національностями поставимо стіну і скажемо: **„Бийте головами об ту стіну, але знайте, що на нїй нема нічого!" Тоді будьмо певні, що вони розібють свої голови, але розібють також і російську революцію!** Однак сього не буде. Неправдою є, наче би всі національности хотіли відірвати ся від Росії. **Змаганє до національної окремішности не є змаганєм до розчленованя Росії".**

Делєґат Б. А. Ґуревич, **Жид,** заявляє, що він вповні годить ся на виводи Кокошкіна і з повним натиском твердить, що неможливо є завести в Росії републики на федеративних основах.

На се звертаєть ся делєґат, Українець, **Імшенецький** з Полтави, і каже, що **„серед українського народу під теперішну хвилю замічаєть ся таке оживленє національного чувства, про яке не думали навіть найкрайнїйші українські партії. Воно проникло в дуже широкі маси населеня і виражаєть ся в кличі: автономія України.** Широкі маси населеня не думають тут про сепаратизм, але вони без сумніву відчувають, що їм треба наданя таких условин, які дали би масам нагоду добивати ся здійсненя їх національних потреб. **Вони не можуть вже вдоволити ся тим, що їм вільно читати книжки в українській мові. Вони відчувають, що їх національні права і потреби повинні бути ширші.** Але притім український нарід все заявляє, що він не думає про відірванє від Росії. У відношеню до Росії він не чує себе чужинцем. А з сим фактом, панове, треба числити ся і задоволити домаганя українського народу. **Українському народови треба вказати таку дорогу, по якій він міг би йти до здійснеея своїх національних потреб".**

Відтак забрав слово П. П. Ґронський, Москаль, заявляючи, що вповні годить ся на виводи Кокошкіна. Такусаму заяву зложили Москалї Х. І. Вермишев, Е. А. Дубосарський, Некрасов, князь Е. Н. Трубецкой і инші.

Із повисших цитатів маємо ясний доказ, що московські конституційні демократи є цілком противного переконаня ніж українські конституційні демократи.

Реферат Ф. Ф. Кокошкіна розяснив нам, що **московські конституційні демократи є проти національно-територіяльної автономії,** тому й не диво, що коли міністер Терещенко і Церетелї підписали угоду, після котрої Україна дістала автономію, тоді кадетські міністри Шінґарйов, Мануілов, Некрасов, Шаховський і Степанов радше виступили з кабінету ніж мали згодити ся на автономію України.

В. Білинський.

ДВА РОДИ НАЦІОНАЛІЗМУ.

Мабуть ніколи не мав ще сьвіт нагоди такої контролї над собою, провіреня своїх загально признаних цінностий, очищеня воздуха від всього штучного, як се діеть ся в наших часах. В сучасній огненній печи безслідно гинуть всі другорядні прояви людського духа, уступаючи місце явищам першої ваги й надаючи їм більшу силу її значінє. Тут приходить ся брати назад ті річи, старі понятя і назви, які, надужиті, звихнені і позбавлені своєї первісної чистоти, відкинено з погордою і полишено людському забутю, яко непримиримих ворогів всесьвітного поступу. До таких річий, погорджуваних перед війною і многими узнаних за неприєднаних ворогів людського щастя, належить суспільне явище, зване націоналїзмом. Жадна мабуть суспільна течія не пережила такої змінчивої долї, не зазнала стільки ріжнородних перемін, добрих і злих, скільки перебув націоналїзм, який наконець урочисто виклято й прогнано з царини здорового людського духа. Невислідимі однак є стежки Господні, і виклятий націоналїзм, охрещений яко щось назадницьке, знова появляєть ся в часї війни, щоб засїсти на царськім престолї. А що імя його надужили перед війною ріжні поганці, тож годить ся привернути йому його первісну чистість. Тим то й поясню́еть ся те велике число соток тисяч ріжних статий, брошур і книжок на всїх мовах про націоналїзм. Одну з таких статий ми перекажемо тут коротенько з деякими своїми увагами в приміненю до українського житя. Та статя, появивша ся в однім російськім журналї*), належить одному звісному російському вченому, Б. Кістяковському, і носить заголовок „Що таке націоналїзм".

Ми й перейдемо до неї.

I.

Щоби витолкувати злі, уємні сторони націоналїзму, Кістяковський розріжнює два його роди, нехтованє чого витворює замішанє й несправедливе осуджуванє одного й другого націоналїзму.

Люди першого націоналїзму говорять, що їх нація має спеціяльні прикмети, вдачу і спосібности, яких нема в других чужих націй, що їх нація є чимось відрубним, зовсїм відмеженим, спеціяльним, чим не є другі нації, і що їх нація творить одну закінчену віддільну цілість, гейби **одну особу,** якій належать ся такісамі права на житє і розвиток, як і другим чужим націям. Націоналїсти першого рода люблять свою націю тільки тому, що вона **їх,** що вона носить такі прикмети, яких нема в других націй, що її духові чи фізичні прикмети є такі, яких не мають другі.

Пояснюючи се на приміри, ми би сказали, що такий націоналїст — возьмім український — любить свою націю тому тільки, що вона має такі духові прикмети, яких ніхто другий не має, що вона має такі пісні, думи, пословиці, казки, вдачу, віруваня, мову, яких друга нація в сьвіті не має, що прим. Українці, яко національна цілість, мають такий тїлесний вигляд (чорняві, високі, стрункі і т. д.), якого ніде більше не знайдеш — коротко, що прикмети української нації є чимось питомим, властивим, а тимсамим і дорогим тільки Українцям, що й відділяє їх від других націй і робить з них одну відрубну, самостійну ґрупу, яку звемо українською нацією. Виходить, що для націоналїстів першого рода **питомість і свійство національних прикмет** є дорогим, неоціненим скарбом, а їх нація, яко носителька того спеціяльного скарбу, є предметом їх любови, пошани і майже рабського обожаня.

В тій формі націоналїзм не був бу нічим небезпечним, а навпаки, гідним похвали і заохоти, колиб він не посягнув дальше в раз вибранім напрямі. Річ у тім, що націоналїсти, яких предметом обожаня являеть ся їх нація, не перестають на половині дороги і, застановляючи ся над спеціяльними прикметами і свійством своєї нації (прим. Українець каже, що його нарід має найкрасші пісні, думи, казки, найгарнїйше тїлесно виглядає і т. д.), приходять до небажаного заключеня, що їх нація занимає спеціяльне положенє в людстві, що вона через свої питомі духові й фізичні (тїлесні) здібности являеть ся найлучшою в сьвіті нацією, що Бог покликав її до сповненя на земли якогось сьвятого діла, якоїсь місії, щоб вона попровадила цілу людскість до висшого щастя. Ось-так вироджуєть ся в нації з так понятим націоналїзмом певний духовий настрій, що зветь ся месіянїзмом—від слова „місія", яку така нація має нібито на земли сповнити. Національний месіянїзм є жерелом міжнаціональних непорозумінь; він витворює міжнародну ненависть, сварку, війну, вважаючи тільки свою націю за найлучшу, найкрасшу, а всї другі за щось низшого, другорядного, а тимсамими за своїх слуг. В стані месіянїзму було і є богато націоналїстів московських, польських, німецьких і т. д., чим викривили вони й опоганили чисту назву націоналїзму. Так значить, націоналїзм першого рода — після Кістяковського — є явищем уємним, злим і жерелом міжнародної ненависти. Його він й осуджує.

Не те націоналїзм другого рода. Після Кістяковського сюди приналежать націоналїсти, для яких вихідною точкою будуть не питомі спеціяльні прикмети їх нації, не те, що їх нація має такі а такі духові й тїлесні здібности, яких нема в других, (прим. гарна поезія, мова, тїлесний вигляд і т. д.), не те, що завдяки тим прикметам істнує їх нація яко відрубна цїлість, яко щось осібне, спеціяльне, самостійне — ні, для них се байдуже; для них вихідною точкою служать **народні маси, їх нужда і вимоги,** які треба конче вдоволити не в імя того, що народним масам, яко нації тільки, належать ся такісамі права як другим націям, а лише **в імя загальнолюдської свободи і рівности.** Коли їх нація має нещастє належати до поневолених, угнетених, бідних націй, тоді вони ведуть завзяту боротьбу о лучшу долю широких народних мас **в імя загальнолюдських прав,** а не в імя прав національної рівности. Вони не будуть хвалити свою національну культуру тому, що вона рідна, а лише тому, що при її помочи можна найкрасше підняти загальний духовий уровень народних мас. Вони не будуть на зломанє голови творити національну культуру, яка би перевисшила чужі, але будуть її розвивати в міру потреб народних мас, беручи притім з чужих культур те, що найлучше відповідає бажаням народних мас, не журячи ся тим, чи їх національна культура висша чи низша від їх сусідів.

Говорячи коротше, ріжницю між першим і другим націоналїзмом зводить Кістяковський до того, що перший уявляє собі націю, яко суму всїх кляс, гейби особу, з якою треба числити ся, вдоволяти її домаганя, потреби і дбати про як найкрасший її розвиток. Тут, як видимо, нація становить совокупну зі всїх кляс, закінчену самостійну цілість. Другий націоналїзм виходить не від нації, яко особи, яко суми всїх кляс, якого чогось скінченого, цілого, відрубного, а навпаки: **народні маси є його головним старанєм і розвиток добра народних мас** лежить йому на души, а про плеканє спеціяльних національних прикмет він зовсїм не дбає. **Перший націоналїзм в дальшім своїм розвитку витворює сліпу ненависть до всього, що чуже, а не своє; другий — як найлучше гармонїзує з загальнолюдським поступом.**

Свою статю Кістяковський закінчує так: „Ми повинні признати, що той націоналїзм, котрий виходить від нації, яко цілости, котрий покликуєть ся на націю, яко на особу, все при звісних обставинах буде приходити до відмовленя чужим націям тих прав, які він сам має. Тільки націоналїзм, який бореть ся за потреби народних мас, не годен зрадити прав рівноправности і однакової для всїх свободи. Такий націоналїзм все буде вірний демократії і поступови".

(Конець буде).

*) „Національные проблемы", Москва, 1915.

ПЕРШЕ СІЧОВЕ СЬВЯТО В АМЕРИЦІ.

Мов в улию заворушило ся тепер на цілій Україні, але не остаєть ся позаду й Україна американська. Доказом того може послужити перший в Америці величавий січовий здвиг, відбувший ся в неділю, 15. липня с. р., у парку в Норт Біч (на Лонґ Айленд). Заповідав ся він чудово, та на жаль погода перешкодила в шляхотних намірах. Що природа не допише Січовикам, про се можна було вгадати вже два дни наперед, бо небо зажурило ся не на жарти, посилаючи своїй товаришці-земли дрібненький дощик. Сей гостинець тягнув ся і в неділю, 15. липня, що викликувало обаву, що можливо зовсїм здвигу не буде. Щастє однак перепросилось і пополудни золотисте сонце показало свої ясні кучері, неначе й воно хотіло взяти участь у січовім сьвяті.

А було воно гарне! Менї довело ся приїхати о 2-гій годині пополудни, але людий застав я вже повно: одні сиділи і гостили ся, другі проходжували ся, треті вганяли діловито, мов би спішили ся залагодити незроблені ще річи. Сї послідні були Січовики і Січовички, які приготовляли ся до сьвята. Найбільше зпоміж них мав до діла п. Задорецький, який весь час здорово був занятий. Я дивував ся його енерґії, з якою він кидав ся до десяток насуваючих ся на раз діл.

Я почав розглядати ся довкруги. Парк гарний, а сьвіжа травиця манила до себе око і неначе запрошувала чоловіка розтягнути ся на нїй. По середині парку я побачив відгороджене шнурком місце на вправи. Зі сторони входу красував ся портрет батька Хмельницького, уквітчаний дубовою зеленню. При портреті виднїла напись патріотичного змісту. Для наданя яснійшого патріотизму по одній стороні виднїла фана американська, по другій українська. За портретом знаходило ся підвисшенє з дощок — місце для музики з Пасейку і бесїдників, які чомусь воліли говорити на зеленій мураві.

Над вечером людий зібрало ся дуже богато, і зелений, чепурний малий парк, при блесках лагідного заходячого сонця прибрав чудовий вид. Думаю, що ніхто не жалує тих хвиль, там пережитих. Видно се було по вдоволених усьміхнених лицях.

Нарешті по 5-тій годині урочистість розпочала ся дефілядою Січовиків і Січовичок перед портретом Хмельницького при співзвуках музики, почім слідували привитаня орґанізацій і гостий, прибувших на се сьвято. Витав п. Задорецький, кошовий нюйорської Січи. Короткими, але щирими словами він дякував усїм за почутє народного обовязку і за їх посьвяту, що прийшли тут збільшити круг поклонників ідеї Богдана. За ним виступив ряд бесїдників, репрезентантів Січий инших місцевостий, які в своїх палких промовах вказували на ріжні сторони нашого національного житя. З них слїд би піднести промову п. Обрадовича від хорватських соколів з Ню Йорку, Пасейку і Гобокен, який закликав до славянської солїдарности. В часї бесїд відбула ся церемонїя складаня вінків батькови Богданови. Гарний вінок був від Січовичок, а зложила його тов. Ст. Абрагамовська. Вінок від нюйорських Січовиків доручив тов. Бартків, який сказав свою бесїду дуже гарно і річево, чим звернув на себе увагу гостий.

По промовах розпочали ся вправи. Ізза браку місця буду висловлювати ся скупо. Перші вправи мали маленькі Січовики з Ню Йорку. Ніжні, вручні і здорові тільця чудово відбували певні правильні рухи вправ, чим викликували загальне вдоволенє і оплески. Вони зробили чотири вправи. По них виступили Січовички. Жіноча стать і рухи, повні гармонїйности і ґрації, як найкрасше надають ся до того рода вправ, де ходить о красу, а не о силу. Тож можна сьміло сказати, що Січовички описали ся мабуть чи не найкрасше з усїх. Гарні були вежі елїзабетських соколів і вправи мечами соколів хорватських. Не зле пописали ся в своїх кінцевих виступах і Січовики нюйорські, полишаючи гарне вражінє в памяти гостий.

По вправах, для увіковічненя так дорогої хвилї, відбуло ся фотоґрафованє Січовичок і Січовиків.

Вартаб згадати добрим словом і кількох заблукавших туди російських Українців-матрозів, які були неначе символом закордонної України і викликували вражінє, що Богданове сьвято відбуваєть ся при співучасти цілої соборної України. А вони чули ся в українськім товаристві дуже вдоволені. Звісно: своє — не чуже!

На закінченє треба сказати, що січове сьвято відбуло ся при співучасти майже всього тутешного українського загалу. Ті, котрі не могли прибути, заявили свою добру волю і признанє численними письмами і телєґрамами. З огляду на недостачу місця для дословного наводженя змісту поодиноких письм і телєґрам — я ограничу ся лише на поданє назв тих місцевостий або товариств, що заявили свою волю. І так привітні письма прислали: Бінґемптон, Джерзи Сіти, Пітсфілд, Йорквіл, Рочестер, Стемфорд, Котсвіл, Елїзабетпорт, Шікаґо, Бервік, Український Народний Союз, Просьвіта, Руський Народний Союз і товариство „Вільність в Америці". Від чужинців: польський комітет помочи жертвам війни. Відповідні телєґрами надіслали: Мінеаполїс, Мінн., і Гавстон, Тексас.

Як видимо, Січовики знайшли щире співчутє в українсько-американській суспільности. Най буде тут можна публично висловити їм від українського загалу щиру й сердечну подяку за народну працю в так незвичайно важних часах, коли з горяча куєть ся тепер майбутна доля цілого українського народу. Честь їм за те і слава!

Василь.

Ніжно думати є дуже тяжко, коли хтось думає лише, яким би то способом доробити ся богатства.

—o—

Відповідне слово у відповідний час і у відповіднім місци у многих случаях є — мовчанка.

—o—

Коли чоловік богато натерпів ся, богато намучив ся ізза власної вразливости, він спостерігає тоді, що треба жити з дня на день, богато забувати і стирати своє житє, в міру як упливає.

Проникливий чоловік згинув, як що він крім розуму не має енерґії характеру. Коли маєть ся ліхтарню Діоґена, треба також мати і його палицю.

—o—

У великих справах люди показують ся такими, якими їм випадає показувати ся; в дрібних справах являють ся, якими є.

Д. Добронравов.

РЕВОЛЮЦІЯ.

(Записи).

(Дальше).

X.

Закамарники.

Скільки народу поховало ся по закамарках з першим вистрілом 11. марта! Многих я не видів, не стрічав, нічого не знав про них — де вони і що з ними. Всьо то люди, які вже осягнули спокійний добробут і уладили своє жите.

Знаю одного співака, звісного оперового артиста. Любить він найти ся, розказати про себе, похвалити ся дуже гучним голосом. Того артиста закликали до військової служби. Тепер він ходить з червоною відзнакою, співає марселєзу і взагалі показує з себе відважного революціонера і републиканця. В концертах махає червоним прапорцем.

А в дни революції він сховав ся в своїм мешканю в той час, коли його товариші на улицях брали приступом старий порядок.

Я задзвонив до нього телефоном. Артист підійшов не відразу. І в телефонічній трубці його гучний голос подобав на жалкий лепет:

— Не бійте ся! Не вся надія пропала! (Стогін).

Штука спасе сьвіт!

— Що з вами?

— Страшні події!... і притім живіт болить. Даруйте, більше не можу говорити! Ой, спішу.

Другий добродій, у висшій ранзі, 10. марта обурював ся, що жовніри не стріляють в товпу. 14. марта він ходив по улицях з червоною кокардкою і привітно вимахував рукою переходячим революційним військам.

— Відчуваєть ся такий підем! Що то значить, коли нарід... гм... як би то сказати... великий нарід!...

Молодий белетрист, годований кнурик, в золотім цвікері, який старав ся додерти ся „в круги" при помочи дамської протекції, в дни революції щез.

— Я, видите, — говорив він — все віддаю ся творчости і бою ся сполошити натхнене. Я радий всім тим страйкам; я почав писати роман. В крайнім случаю, можу його скінчити.

Тепер, коли Николай II. відрік ся престола, белетрист всюди і всім твердить безчастанно:

— Революція — се мені справа знана. Я сам старий революційний вовк. А після переконань — як знаєте — анархіст.

Скільки таких „анархістів" висунуло ся тепер з горожанського болота!

Відречене Николи II. пособляло великому оживленю анархічних ідей. Навіть в „Новім Времени" появили ся революціонери і републиканці.

Чуда!

Велике діло — безпечність і начальство.

Але я знаю одного чоловіка: ціле житє він мріяв про свободу — а його житє було довге і нелегке. І вмирав він в той день, коли на Петропавловській кріпости повівала червона фана.

Скільки закритих траґедій відбуло ся в ті великі дни і скільки горожанських фарс підлих і дурних розкрило ся перед нашими очима!

Ходив по улицях товстий мамин синок, з вигляду купець. Лице румяне, пухке, жіноче, придуркувате. Підперезаний був червоним шарфою, яка стягала міцно товстий живіт. На котелку (кашкеті) в нього причеплена червона відзнака. На грудях три великі кокарди: дві ярко-червоні, а третя межи ними рожева. За червоний пояс купець заткнув довгий, уживаний до польовання ніж. Виступав він героєм, а дві панни, які побіч нього вертіли ся, дивили ся на нього з одушевленєм.

Та немилосерна міліція відобрала в купця ніж, оставивши йому тільки пишні, великі розміром кокарди.

— Я за революцію! — лепетів перестрашений купець, коли міліціонер з білою на рукаві перевязкою відбирав від нього ніж.

— То добре, товаришу! А з ножем ходити не можна!

Многі, вчера важні, сьогодня стали будденними людьми. Вчера дійсний тайний совітник, який служив при міністерстві двора, нині — нічим; ранги нема, міністерство скасовано. Були в нього жовніри з контролею. Один з них говорив до поважного старця таки просто: здоров будь, товаришу!

Старець довго дивив ся потім в двері, як жовніри вийшли. Трийцять літ титулували його „вашим превосходительством" потім „високопревосходительством", а тут...

Ходить той старець по улици, як автомат, пристане, подивить ся в небо, про щось думає; відтак поспішає дальше — помалу, вяло, без житя.

Минули ся його дни!

Злісні очка спід насупивших ся сивих брів ненависно дивлять ся на червоний прапор, що висить на ґанку.

Старче! Можеб ти вмер, або що?! Всьо одно — наново родити ся ти вже не можеш.

Иноді я чую його сердите бурмотанє. Він проходжуєть ся з своєю товаришкою і все ворконе, все ворконе. Не подобаєть ся йому...

— Міністер справедливости і руку швайцарови подає! Міністер! Міністер справедливости! Генерал-прокуратор! Начальникові відділу вже не можна руки подати! А він швайцарови!...

Того то сердитий старець, як видаєть ся, не може перетравити ніяк. Революцію він конець-кінців він може й прийме, але того подання руки — ніколи і ні за що!

(Дальше буде).

Замах на жите Керенського.

ПЕТРОГРАД, 20. липня. — Замах на жите Керенського зроблено підчас його побуту в місцевости Полоцку. Віддані стріли хибили Керенського.

Керенський повернув до Петрограду.

В НІМЕЧЧИНІ:

Німецький парлямент приймив резолюцію в справі мира.

БЕРЛІН, 20 липня. — Німецький парлямент приймив 214 голосами проти 116 резолюцію в справі мира.

Мирова резолюція звучить:

„Як дня 4. серпня 1914 р., таксамо ще й нині, на порозі четвертого року війни, німецький нарід стоїть на запевнению престольної промови: Нас не гнала до війни жажда здобутків".

„Німеччина вхопила за оруже, щоби боронити своєї свободи і независимости та цілости своїх територій. Парлямент працює в користь мира, взаїмного порозуміня і в користь тривалої згоди народів. Силою осягнені здобутки і політичне, економічне і фінансове насильство не дадуть ся погодити з таким миром.

„Парлямент противить ся всяким намірам, які мають на цили по війні економічну бльокаду і викликане ворожнечі між народами. Лише економічний мир може становити підставу до приязного союза держав.

„Парлямент буде рішучо домагати ся покликаня до житя міжнародних мирових судів. Як довго неприятель не хоче згодити ся на такий мир, як довго неприятель загрожує Німеччині і її союзникам підбоєм і силою, так довго німецький нарід буде держати ся разом як один муж і бороти ся, доки його право і право його союзників на жите і розвій не будуть забезпечені. Зєдинений німецький нарід є непобідимий.

„Парлямент є сьвідомий сього, що з його заявою є згідні мужі, які боронять вітчину. За їх геройські вчинки їх память серед німецького народу буде вічна".

Парлямент ухвалив без дебати 15 міліярдів марок воєнного кредиту.

КОПЕНГАҐЕН, 20 липня. — Німецький парлямент ухвалив нині державне предложенє в ціли признаня дальшого воєнного кредиту у висоті 15 міліярдів марок. (3,750,000.000 долярів).

Над внесенєм зовсім не ведено дебати. Проти кредиту голосувала лише соціялістична меньшість.

НА МОРИ:

Німецькі підводні лодки топлять пересічно 1,000.000 тон місячно.

ЛОНДОН, 21. липня. — Німецький урядовий звіт виказує, що від початку лютого до кінця червня, то є в протягу пятьох місяців, німецькі підводні лодки затопили поверх 4,750.000 тон.

Після урядового звіту представляють ся втрати, як слідує:

В лютім—781.500 тон; в марті 885.000 тон; в цьвітни 1,091.00 тон; в маю 869.000 тон; в червни поверх 1,000.000, помимо того, що ще не всі звіти з того місяця одержано.

Німецькі власти надіють ся, що в місяци червни осягнуть найбільший доси рекорд.

ВОЄННІ ВІСТИ.

(Продовжене зі сторони 1-шої).

павловську кріпость, головну кватиру петроградських ворохобників. Війска перейшли мости і серед огню машинових крісів взяли кріпость в посідане.

Ворохобники вивісили білий прапор і піддали ся без ніяких услівій.

Большевики відпирають підозріне.

СТОКГОЛЬМ, 22. липня. — В часописи „Політікен" появила ся заява, в якій заперечено твердженє російського правительства, немов би большевики стояли в якихнебудь зносинах або були платені німецьким штабом, як се закинув був ген. Брусілов.

Українські соціялісти радикали обіцюють поміч російському правительству.

ПЕТРОГРАД, 20. липня. — Телеграма з Києва доносить, що українські радикальні соціялістичні організації, яко „представники революційної демократії на Україні", запевнили телеграфічно, що вони дадуть сильну поміч провізоричному правительству в боротьбі проти зусиль, які мають на цили спричинити домашню війну.

Лише зорганізована демократія може виратувати державу.

ПЕТРОГРАД, 20. липня. — Орган робітників і салдатів пише з приводу останніх подій в Петрограді:

„Деякі полки відбували демонстрацію, уладжуючи походи по місті, і арештували горожан, не маючи до сього повновласти. На їх головах тяжить вина за пролив крови. Проводирі демонстрації є проти нас і зорженя меньшість, яка хоче свою волю накинути великій більшости, може причинити ся лише до скріплення противної соціалістичної. Край находить ся тепер над берегом пропасти і лише зорганізована демократія може його виратувати".

Поверх 800 людий убитих і ранених.

ПЕТРОГРАД, 21. липня. — В часі пятидневних заворушень по стороні ворохобників впало жертвою 800 людий, з того 100 убитих, а 700 ранених. По другій стороні було 6 козаків убитих, а 7 ранених.

„Вибила рішаюча година!"

ПЕТРОГРАД, 22. липня. — Провізоричне правительство видало до російського народу відозву отсього змісту:

Горожани! Вибила рішаюча година. Війска німецького цісаря переломили фронт національної революційної армії. Ся страшна операція зістала улекшена неприятелем через сліпий фанатизм одних і через зраду других. В сій рішаючій хвилі, коли тайні сили протиреволюції, користаючи зі загального замішаня, могли би піднести свою голову, зреорганізоване провізоричне правительство бачить ясно свою тяжку відвічальність. З другої сторони воно має повне і сильне довіре в силу великого російського народу і в скоре відбудоване політичного житя, хоч тепер показала ся заразлива недуга, яка опанувала національні організми.

„Правительство є переконане, що кріза приведе до подужаня з хороби, а не до смерти. Маючи таку сильну надію, правительство є готове поступати енергічно і рішучо, бо сього вимагають надзвичайні обставини. Правительство вважає своїм першим і найважнійшим обовязком звернути всю свою силу проти зовнішнього ворога і на оборону нового режиму проти анархії і зусиль, які мають на цили викликане протиреволюції.

„Рівночасно повторяє правительство ще раз, що ані одна крапля крови російського жовніра не буде пролита в інтересі загранициі, як се вже було проголошено перед цілим сьвітом".

Дальше говорить ся в прокламації, що на жадане російського правительства відбудеть ся в серпни конференція всіх аліянтів, щоби уложити підставу до загальної оріентації щодо заграничної політики і примінити до неї проголошені революцією принципи.

„Правительство — говорить ся дальше в прокламації, — вважає за безпровочно конечно видати цілий ряд зарядженів, щоби вже тепер приступити до зреалізованя принципів, проголошених 19. мая, і на 30. вересня скликати установчі збори. Головною задачею правительства щодо внутрішної політики є як найскорше заведене самоуправи міст і земств на підставі безпосереднього, рівного, тайного і загального права голосованя.

„Правительство привязує незвичайно велику вагу до творення місцевих екзекутивних комітетів, які мають довіре загалу, і тому воно сейчас приступить до організованя таких властий. Правительство видасть небавом декрет, на підставі котрого будуть знесені всякі кляси і ранги у рядників і відзначеня, крім відзначень військових, уділених за незвичайні подвиги".

В ФІНЛЯНДІЇ:

Заява президента фінляндського сенату Токоя.

ГЕЛЬЗІНҐФОРС, 21. липня. — Президент фінляндського сенату, Токой, зложив щодо будучих відносин Фінляндії до Росії отсю заяву:

„Без сумніву ми переступили формально закон, однак серед відносин, спричинених революцією, наша справа залежить від матеріяльної сили і ми не думаємо, щоби Росія могла нас змусити до відкликаня закона про независимість. Правда є, що не маємо навіть міліції, щоби на случай потреби ставити опір, але я маю переконане, що цілий російський екзекутивний комітет робітників і салдатських делєгатів, як також російські салдати і моряки у Фінляндії, стоять по нашій стороні.

„Переведене голосоване позбавило генерал-губернатора Стаковича всякої власти.

„Покищо ми ще не маємо пляну щодо зірваня останної звязи з Росією, яка полягає у взаїмній політиці з огляду на оборону і заграничні справи. Не є нашою цілю визивати Росію, однак я не можу також сказати, чи в будучности таке не стане ся.

„Маємо намір післати закон про независимість до Петрограду і зажадати від провізоричного правительства, щоби воно його приймило. З того однак ще не виходить, щоби правительство мало право закон відкинути. Коли правительство на нього не згодить ся, то сей закон повинен бути позістане законом. А тоді ми уладимо по цілій Фінляндії величезні демонстрації, щоби показати нашу рішучість".

Розправа з Росією неминуча.

ГЕЛЬЗІНҐФОРС, 21. липня — Конфлікт Фінляндії з Росією вважають тут за неминучий з приводу проголошеня соймом цілковитої независимости Фінляндії від Росії. Соціялістичні посли є однак тої гадки, що Петроград не є тепер всилі пробувати якоїсь оружної акції проти Фінляндії, бо має досить своїх домашніх клопотів.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Запорожська Січ і Український Хор в Ню Йорку устроюють

В НЕДІЛЮ, 29 ЛИПНЯ 1917

о годині 12-тій в полудне в BELVEDERE PARK N. Beach, L. I.

ВЕЛИКИЙ ПІКНІК

Кару брати: Grand St. car on Delancey Street, Flushing or College point car on 59th St.

Згадані Товариства дають нагоду Українцям з Ню Йорку і околиці взяти участь в їх спільній забаві.

ТІКЕТ 25 ЦЕНТІВ.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Важне для реґістрованих.

У попереднім числі було мильно подано, що всі реґістровані 5. червня 1917 року мають зголосити ся до військової комісії найдальше до вівтірка (24. с. м.). Справа однак стоїть так, що кождий реґістрований дістане покликане і від дня покликаня має в протягу пяти днів зголосити ся перед військову комісію та подати причини, задля яких він повинен бути увільнений від військової служби.

Деякі запитують нас, чому їх яко чужинців вильосувано до війська, коли було сказано, що чужинців до війська не будуть брати. Отже сї люди можуть бути спокійні, бо військові власти рішили вильосувати всіх мущин, які реґістрували ся 5. червня. Се однак не означає, що всі вони підуть до війська. Щойно воєнна комісія буде рішати, кого брати до війська. На основі ухвали правительства чужинців не будуть брати до війська і через те вони будуть узільнені воєнною комісією.

Асентированих не можна висилати за границю.

Висилка міліції і рекрутованої армії поза границї краю є безуслівно противоконституційна. Схоче президент Злучених Держав, яко найвисший урядник, висилати асентированих жовнірів до боротьби в Европі, то обовязком конгресу є оскаржити президента і скинути його з уряду" — заявив минувшої пятниці Гери Вайнберґер, адвокат Емми Ґольдман і Александра Беркмана.

„Лише армію, зложену з добровольців, можна висилати поза границї краю" — додав Вайнберґер. В доказ свого твердженя Вайнберґер навів в сїй справі кілька рішень найвисшого суду.

Закон про примусову службу військову пійде перед федеральний суд.

Чи закон про примусову службу військову в Злучених Державах є конституційний чи ні, се має рішити федеральний трибунал. І коли найвисший суд рішить, що сей закон є конституційний, то щойно тоді військова служба в Злучених Державах буде законно примусова.

Федеральний трибунал не відбуває тепер засідань. Коли справу примусової служби військової поставить ся на денний порядок, тоді вона може бути рішена — може аж за два роки. Правительство однак не буде чекати так довго і, опираючи ся на ухвалу конґресу, покличе міліони молодих людий під оружє.

Колиж справа пійде перед федеральний трибунал і сей видасть оречене, що закон про примусову службу військову є противоконституційний, тоді для правительства се буде страшним ударом.

Найважнійшою точкою є: чи покликаних жовнірів вільно посилати за границї держави, бо конституція каже, що примусове покликане міліції може наступити лише на случай нападу ворога. Так говорить закон про міліцію, а з правильною армією справа стоїть ще тяжше.

Нюйорські Українці, які мають ч. 258.

Секретар війни Бейкер витягнув при льосованю перше число — 258. Се число з Українців у Ню Йорку мають слідуючі: Бурчак Петро, 633 Іст 6 ул.; Гавейлюк Йосиф, 192 Евеня Б.; Куск Теодор, 540 Іст 17 ул.; Раковський Яків, 214 Іст 19 ул.; Супернак Михайло, 64 Канал ул.

Вже і в Коннектікут забирають ся до лінчованя.

З Мудос, Конн., доносить, що там ледви що вратовано якогось Филипа Матинюка, якому товпа закинула петлю на шию і хотіла повісити на дереві за пострілене Л. Гольдмана, властителя одного готелю.

Матинюк жиє окремо від своєї жінки і дитини. Він пішов до готелю, де працювала його жінка, щоби побачити свою дитину і, як заявив поліцман, Ґольдман викинув його за двері. Тоді Матинюк витягнув револьвер і стрілив до готельника кілька разів. Тоді зібрала ся товпа, закинула на Матинюка шнурок і хотіла повісити на дереві, однак поліція виратувала його від смерти, забираючи його до арешту.

Женщина майором.

Вдова, Маріон Г. Горвіц, родом з Філядельфії, Па., вибрана майором міста Мур Гейвен, Флоріда. Вона кандидувала з рамени демократичної партії і крім неї ніхто инший не кандидував.

СТАРОКРАЄВІ ВІСТИ.

На Україні нове велике живе жите.

„Америка" містить лист, писаний з Минусинска (енісейська ґубернія) до о. В. Петровського, датований 30. цьвітня б. р.

В листі пишеть ся:

„Дорогі Отче! Ексцеленція (митрополит Шептицький) освободжені 26. марта. Дня 31. марта були з великими почестями витані в Петроґраді (десять промов)!). Тоді перестудили ся і 2. цьвітня занедужали на інфлюенцу і плеврит. Богу дякувати на Великдень одужали, але були дуже ослаблені. Тепер вже, слава Богу, здорові. Не виїдуть, доки нас всіх не освободять. Ми з дня на день ждемо вістки про наше освободжене. Як би не пустили домів, їду до Києва.

„На Україні нове велике живе жите. Всюди орґанізуються ся. Вже є 15 українських часописий. Всюди заведено народні українські школи. Середні і висші школи орґанізують ся. Великий підем духа. — Др. О. Б.".

Ол. Барвінський членом австрійської палати панів.

До австрійської палати панів іменовано тепер 5 членів дідичних і 57 досмертних.

До останних належить відомий Українець, проф. Олександер Барвінський, член галицької краєвої ради шкільної.

З Олександром Барвінським, проф. Горбачевським і митрополитом Шептицьким Українці мають вже трох членів в австрійській палаті панів.

До тої палати іменовано також 9 Поляків.

З Галичини беруть яйця до Відня.

Віденський „Цайт" доносить, що Галичина достарчає Відневи 1.400 до 1.600 скринь яєць тижнево.

Брак хліба у Львові.

Задля браку муки міські власти Львова постановили, що кожда особа в місті може зужиткувати найбільше 1 кільограм хліба тижнево.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

М. Д., Чарлстон, С. К. — Прочитайте собі „Важне для реґістрованих" в рубриці: Американські вісти. Вас до війська не возьмуть.

Ф. О., Шікаґо, Ілл. — „Новый Мір" і „Новая Русь" (не „Россія") виходять в Ню Йорку; перша на московській мові, друга кацапщиною. „Новый Мір" держить сторону російського радикального соціялїста Н. Леніна. Супроти української справи „Н. М." заняв невтральне становище. „Новая Русь" є кацапською газетою і відносить ся ворожо до теперішного правительства Росії і України, а хотіла би, щоби цар повернув знова.

Адреса „Нового Міра" є: 77 St. Marks Place, New York City.

Красше є висилати до Українського Національного Банку в Києві, але чи він істнує і яка його адреса, ми покищо не знаємо.

І. Д., Лорейн, О. — Населене Хін виносить 413,000.000 душ; населене Великої Британії (разом зі всіми кольоніями, то є: Австралія, Канада, Цейльон, Анґлія, Індії, полуднева Африка і острови) виносить 383, 080.000 душ.

Г. П., Оліен, Н. — Прочитайте собі „Важне для реґістрованих" в рубриці: Американські вісти. Коли Ви не є горожанином, то не маєте чого боятися ся. Дістанете картку, а тоді військовій комісії подайте причину, чому не можете служити при війску. Ви маєте право домагати ся увільненя від військової служби і на тій підставі, що працею своїх рук удержуєте свою жінку.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. О. Николая, від. 106, повідомляє всіх своїх членів, що мітінґ відбуде ся дня 29. липня б. р. у звичайній гали парохіяльній при Оклей і Райс стр. На тім мітінґу повинні явити ся всі члени, бо будуть важні справи до полагодженя. — М. Турко, секр.

БРІДЖПОРТ, КОНН. Уряд тов. „Українська Січ", від. 59, подає отсим до відома, що піврічний мітінґ не відбув ся тому, що в попереднім оголошеню зайшла помилка, а іменно не подано було дня, коли мав відбути ся мітінґ. Тож повідомляєть ся, що піврічний мітінґ відбудеть ся в середу, 25. липня б. р. точно о годині 7.30 вечером, в читальни „Просьвіта", 1071 Пемброк стріт. Кождий член повинен явити ся, бо є важні справи до полагодженя. Будеть ся приймати нових членів до товариства без вступного, а до У. Н. Союза за половину вступного. Прийдіть, а не пожалуєте, бо біда не ходить по лісі, тільки по людях. — В. Венґринович.

ПОЗІР! РОДИМЦІ! ПОЗІР!

Українське поступове робітниче товариство „Січ" в Ню Йорку устроює

ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ

БАЛЬ

в суботу, дня 28. липня 1917 р.
В PROGRESS CASINO HALL,
28-30 Avenue A, New York City.

Початок о годині 7.30 вечером.
гарна музика тов. І. СЬЛЬОНЗАКА.
ВСТУП 25 ЦЕНТІВ.

Товариші! Товаришки! Робітники!

По тяжкій буденній праці потреба нам конечно хоч на хвильку розвеселитись і забавитись. Кождий, що прибуде до нас на баль, буде певно вдоволений. Тому не ґайтесь а приходіть на сей баль.

За добру забаву ручить 86-87
Комітет У. П. Р. Тов. „Січ".

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ В СТЕЙПЛТОН! ПОЗІР!

Бр. св. Арх. Михаїла, від. 211 У.Н.Союза в Стейплтон, Н, Й., устроює

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

в неділю, дня 29. липня 1917 р.
В LABOR LYCEUM HALL,
22 Roff St., Stapleton, S. I., N. Y.

Початок о годині 2-ій пополудни.
ТІКЕТ 25 ЦЕНТІВ.

На сей баль запрошуємо усіх Українців і Українок з Стейплтон і з околиці. На сім бали будуть грати першорядні музиканти. 86-87

На сім бали можете довільно забавити ся. Хто би хотів приступити до нашого Братства, то зістане принятий без ніякого вступного, а до У. Н. Союза після приписів статута. Прийдіть громадно на сю забаву, а не пожалуєте. За добру забаву і чесну обслугу ручить

КОМІТЕТ.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ.

Братство св. Петра і Павла устроює

ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

в суботу, дня 28. липня 1917 р.
В HANCOCK HALL,
839 So. Broad St., Trenton, N. J.

Початок точно о годині 5-ій вечер.
Вступ від особи 15 центів.

На сім бали будеть ся приймати членів до Бр. св. Петра і Павла без вступного, а до У. Н. Союза після статута. Тому Родимці не чекайте і не дивіть ся на тих, що не розуміють цїли орґанізації. Спішіть поки пора і памятайте, що У. Н. Союз, се наша рідна мати, бо протягом 20 років свого істнованя, він сотькам вдовиць і сиріт утер сльози і улекшив долю.

Дорогі Родимці! Запрошуємо Вас до численної забави, як також запрошуємо Хвальні Братства і Товариства: 1) Бр. св. Петра і Павла, від. 157 Р. Н. Союза; 2) Тов. Матери Божої Ченстоховської і 3) Тов. св. Михаїла.

За добру і чесну забаву і знаменитї напитки ручить — КОМІТЕТ. 86

ЕМБРІДЖ, ПА. І ОКОЛИЦЯ!

Братсво св. Арх. Михаїла в Ембрідж Па. устроює

ВЕЛИКИЙ ПІКНІК

в неділю, дня 29. липня 1917 р. на фармі у п. Михайла Матуха на Файровкс, Па.

Початок о годині 1-шій пополудни.
Музика першорядна.
ВСТУП ВІД РОДИНИ 25 ЦНТ.

Дорогі Братя і Сестри! Уладжуючи сей пікнік даємо спосібність всім Братям і Сестрам нашої парохії зійтись враз з родинами і знакомими та спільно і свобідно забавитись і розірватись по тяжкій праці, а що найважнійше, віддихнути сьвіжим воздухом. Також просимо до участи Бр. св. Ап. Петра і Павла, від. 83 Провидіня з Літсдейл, Па., і усіх чесних парохіян з місцевости як і з Канами, Па. А що часть доходу з того пікніку призначено на церков, тож спішіть громадно на сей пікнік. 86-87

За добру забаву ручить—КОМІТЕТ.

Хто не знає де та фарма, то нехай зверне увагу коло моста на Файровкс, де один з комітетових буде показувати дорогу. При вступі кождий дістане синожовту віданачку, то є знак, що заплатив тікет. Котрий би згубив свою віданачку або немав такої, не дістане лонч тікет, хотяй би подвійно хотів заплатити за него.

ЕЛМАЙРА ГАЙТС, Н. Й.

В неділю, дня 5. серпня б. р., о 2-гій годині пополудни відбудеть ся

ВЕЛИКЕ УКРАЇНСЬКЕ ВІЧЕ

в Public School в Elmira Heights, N.Y.

в справі, яке становище мають заняти американські Українці супроти подій, які відбувають ся в теперішнім часі на нашій рідній земли, і в який спосіб ми можемо прийти в поміч нашим братям, котрі борять ся за визволене своєї, нам всім дорогої вітчини.

Віче буде складати ся з промов добрих бесідників українських і американських, зі співів нароком на сю нагоду зорґанізованого великого хору, з деклямацій і з музикальних репродукцій великої української банди.

Просить ся всіх Українців без ріжниці переконань зі всіх околичних місцевостий як: Сейр, Па., Корнінґ, Н. Й., Обурн, Н. Й., Бінґгемптон, Н. Й., Горнел, Н. Й. і взагалї всіх околичних Славян численно взяти участь в тім великім народнім торжестві.

По вічу буде похід з бандою і прапорами головними улицями міста.

ЗА КОМІТЕТ: 82-90.

о. А. Іваницин, Василь Білозор, Данько Новак, Василь Красічинський, о. П. Середа.

СЕНТРАЛ ФОЛС, Н. Й.

Позір, Українці і Українки з Род Айленд.

Тов. ім. І. Франка, від. 93 У. Н. Союза устроює

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

в суботу, дня 28. липня 1917 р. на Польській гали „Сокіл", ч. 46 Сентрал улиця.

Початок балю о годині 6-тій вечером.
Вступ від особи 25 центів.

Вп. Родимці з Род Айленд! Чистий дохід з сего балю призначений на український прапор для нашого Товариства. Тож просимо Вп. Родимців прибути на сю забаву, де спільно повеселимо своє горе а присім дамо спромогу Товариству до осягненя українського прапора. За добру забаву ручить

86 КОМІТЕТ.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

В сїй рубриці поміщуйте слідуючі оголошеня: Коли хочете віднайти своїх свояків, краянів або товаришів.—Коли шукаєте занятя.—Коли бажаєте, щоб хтось доніс Вам, де іде добра робота.—Коли потребуєте аґентів до поширеня Вашого бизнесу.—Коли потребуєте робітників до праці в бучерні, ґросерні, готели або на фарму.—Коли шукаєте спільників до бизнесу.—Коли шукаєте дякоучителів і учителів музики.—Коли маєте хату або фарму на продаж.—Коли маєте хату або фарму до винайму.—Коли маєте на продаж якісь річи.—Коли пошукуєте людий на мешкане з харчом.—Коли продаєте свій бизнес або хочете купити чи обмінятись з ним.—Коли хочете подати свою адресу або бизнес до публичного відома.

Пошукую брата ТИМКА ОЛЕКСІН з Яструбич, пов. Сокаль, в дуже важній справі. Хто би о нїм знав або він сам, прошу голоситись на адресу: 86-88

MARKO OLEKSIN,
110 Porter St., Portland, Oregon.

ЖЕНЩИНА, скромна, інтеліґентна, пошукує мешканя при українській родині в місті Ню Йорку. Зголошеня просить ся слати на адресу: 85—

A. S., c/o "Svoboda",
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ДВАЙЦЯТЬ ПЯТЬ ДОЛЯРІВ НАГОРОДИ дам тому, хто мені винайде ВАСИЛЯ МАТИНЧУКА, родом Хорват, росту середного, в віці 40 літ, волося сиваве, вуси малі сиваві. Пишіть на адресу: 85-87

WASYL LUBIANECKY,
5 Sargent St., Cohoes, N. Y.

В дуже важній справі пошукую МАРІЯНА М. РАДОНЯ, котрий був перед війною урядником при ц. к. дирекції колїйовій в Бережанах а відтак виїхав був в Канаду, а пізнїйше до Злучених Держав. Хто би о нїм знав або він сам, прошу голоситись на адресу: 86-87

ROBERT HAUSNER,
274 Montgomery St., Jersey City, N. J.

ДО ВІДОМА ВСІМ ВІДДІЛАМ І ЧЛЕНАМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА В АМЕРИЦІ.

ОТСИМ ПОДАЄТЬ СЯ ДО ЗАГАЛЬНОГО ВІДОМА, ЩО

XIV. ЗВИЧАЙНА ГОЛОВНА КОНВЕНЦІЯ У. Н. СОЮЗА

ВІДБУДЕТЬ СЯ В МІСТІ

HARRISBURG, PA.,

почавши від 22. жовтня 1917 року.

Згідно зі статутом У. Н. Союза кождий відділ У. Н. Союза, котрий сповнив всї приписи і постанови, приписані статутом тої організації, має право вибору делєґата на конвенцію.

Всї відділи мають приступити безпроволочно до вибору свого делєґата так, щоби до 22. серпня с. р. всї делєґати були вибрані, а їх імена і адреси були заслані до головного уряду У. Н. Союза на відповідних до сього повновластях.

Такий відділ У. Н. Союза, котрий не був членом організації що найменьше шість місяців до дня конвенції, не має права до вибору делєґата.

Відділ, котрий має право до більше ніж одного голосу, може застосувати ся до §11 статута.

Делєґатом на конвенцію може бути вибраний кождий член У. Н. Союза, котрий є що найменьше шість місяців членом дотичного відділу і У. Н. Союза, та вміє читати і писати.

Відділ не може вибирати за делєґата такого члена, котрий є рівночасно головним або місцевим урядником иншої подібної організації.

Відділи, котрі не хочуть висилати делєґатів, а хотїли би бути заступленими на конвенції, мають застосувати ся до §18 статута організації.

Рівночасно взиваєть ся всї відділи, котрі є управнені до вибору делєґатів, щоби всї як один виповнили свій обовязок супроти своєї організації. Кождий відділ повинен старати ся вибрати і вислати свого представника на конвенцію. Від делєґатів буде залежати будучність нашої організації.

Місце конвенційної галї і порядок конвенції оголосить ся пізнїйше.

ЗАМІТКА: Зміна місця конвенції з Філядельфії до Гарісбурга наступила з причини теперішного виїмкового стану в Америці.

Джерзи Сіти, Н. Дж., дня 20. липня 1917 р.

Д. КАПІТУЛА, предс.; А. ШАРШОНЬ, кас.; С. ЯДЛОВСЬКИЙ, секр. фін.;
М. УГОРЧАК, секр. рекорд. А. САВКА, завідатель „Свободи".

РЕПУБЛИКА БЕЗ ПРЕЗИДЕНТА.

Є у сьвіті ріжні устрої держав. Є монархії з цісарями і королями на чолї, є републики з президентами на чолї і є одна република, яка не має президента. Сею републикою є Швайцарія.

Дають ся все чути голоси, щоби на взір Швайцарії завести такий спосіб державної керми і в Росії. Такий проєкт читаємо в петроградських „Извѣстіяхъ Совѣта Рабочихъ и Солдатскихъ Депутатовъ".

„Основне питанє — пише згадана часопись, — котре передівсїм стає перед установчими зборами — се питанє про орґанїзацію державної власти.

„Установчі збори повинні рішити, як буде зорґанїзована у нас законодатна власть, то є: хто буде установляти закони; як буде зорґанїзована екзекутивна власть, то є: хто буде переводити закони в житє; і в кінци установчі збори повинні зорґанїзувати власть судову, то є: рішити, хто буде судити російських горожан за невиповнюванє законів і хто буде обороняти та привертати нарушені права.

„Сі три власти, законодатна, екзекутивна і судова, разом творять властивість державної власти.

„Революція передала народови всю повноту державної власти. Революція, замісць нахабних слів „основних законів" поваленого ладу: „Императорови всеросійському принадлежить верховна власть. Повинувати ся власти його не лише задля страху, але й задля совісти сам Бог приказує", поставила клич: „Верховна власть російської держави належить до народу".

„Нарід тепер володіє державною властию і установчі збори повинні потвердити в основнім законї істнуюче положенє, то є — установити в Росії демократичну републику.

„Повороту до монархії в Росії бути не може: нарід роздавить усїх, хто посьмів би старати ся вирвати у нього державну власть і передати її якомунебудь новому тиранови.

„Нема сумніву, що першим актом установчих зборів буде проголошене в Росії републики. Сей акт і скаже, що від нинї державна власть в Росії належить до народу.

„Але длятого, щоби власть в дійсности була в руках народу, установчі збори повинні установити таку систему републиканської будови, при котрій цїлий нарід міг би все контролювати державу власть і мати на неї безпосередний вплив.

„Робота установчих зборів щодо установленя републиканських орґанів демократично зорґанїзованої державної власти, буде найбільше складна і відповідна.

„Длятого є конечне вже тепер приступити до обговореня сих питань на нарадах і зборах, аби в часї скликаня установчих зборів був уже готовий плян орґанїзації републиканської будови.

„Істнуючі в Европі, в Америці і Австралії републиканські устрої можуть дати богато корисних взірців при виготовлюваню сього пляну. Але російська демократія не може ограничити ся простим перебранєм устрою „чужосторонних" републик, передівсїм тому, що в більшости случаїв істнуючі републики не є демократичні, але цензові, то є — державна власть у них належить не до цїлого народу, але звичайно його заможній частинї. І републиканський устрій там, в більшости случаїв, стремить не до того, щоби притягнути працюючі маси до участи в державнім житю, але стремить до того, щоби погляди народу заступити поглядами представників богатих кляс. З тої причини державна власть в більшости тих републик дуже часто стремить не до охорони працюючих мас, а до угнетеня тих мас. Правда, се угнетенє працюючих в тих републиках відбуваєть ся не з такою жорстокостию, з якою воно переводило ся при самодержавнім устрою в нас у Росії, але всетаки многі републиканські будови російська демократія повинна рішучо відкинути при будові нашої републики на установчих зборах.

„Візьмемо, приміром, питанє про президента републики. Президент в републиці є головою держави, таксамо, як монарх є головою держави в монархії.

„У многих републиках основні закони укладали представники богатих кляс, котрі при означуваню прав і обовязків президента републики наслідували монархів европейських держав, а крім того президенти републик в більшости случаїв представляють свого рода „тимчасових монархів".

„Приміром до президента Злучених Держав належить начальство над сухопутними і морськими силами, над народним ополченєм і мілїцією. Президент Франції розпоряджає оружною силою.

„Се не значить, що президенти самі проводять війсками; се означає лише, що вони визначують комендантів армії і фльоти.

„У нас основні закони старого режіму віддавали цареви верховне начальство над сухопутними і морськими силами російської держави.

„Президенти Злучених Держав основні закони дають право заключати договори з иншими державами, а се право, після наших старих основних законів, належало до поваленого царя.

„Право північно - американського президента заключати за плечима народу обовязуючі нарід договори, хоч би вони були для народу не знати які тяжкі, бє передівсїм американські працюючі маси. Правда, в Північній Америці аби заключені договори могли увійти в житє, потребують одобреня двох третих голосів конґресу. Але американський конґрес, який складаєть ся з політичних дїячів, нїколи не завагаєть ся продавати народні інтереси, коли ходить о богатих капіталїстів.

„В Злучених Державах міністри відповідають лише перед президентом републики; вони там не „слуги народу" або, по крайній мірі, не „слуги парляменту", а „слуги президента", подібно, як в Німеччині вони є „слугами пруського короля", як в імператорській Росії вони були „слугами царя".

„При таких умовах, де міністер грозить президентови, він є у власти, хоч би всїм було ясно, що робота того міністра є шкідлива.

„Таксамо президент Злучених Держав може держати цїлу раду міністрів, хоч би їх роботи край не одобряв.

„В старій Росії всї закони повинні були бути затверджені царем; цар неперепускав небажаних йому законів. Таксамо президент Злучених Держав після права може задержати приняті конґресом закони.

„Правом президента задержувати приняті палатами закони покористують ся богаті кляси, котрі впливом на президента установляють міри, які навіть сенат не уважав за відповідне задержувати.

„Російський цар розганяв державну думу, коли вона ділала проти царського правительства. Французький президент, за згодою сенату, може „роспустити" палату послів.

„Сенат (французький) складаєть ся виключно з представників кляс ворожих робітництву і тому сенат все годить ся на „розпуск" палати послів.

„Не трудно бачити, — пишуть дальше „Извѣстія Совѣта Раб. і Солд. Депутатовъ" — що президенти буржуазних републик се свого рода монархи „на час". Недаром установчим зборам Злучених Держав ставлено питанє, чи не треба би уряд президента зробити „досмертним".

„Від досмертного президента лише один крок до права президента оставляти свому синови в наслідстві державну власть, до передачі движимого і недвижимого майна, до будинків, процентових записів, як се було приміром у старій Росії при Романових-Гольштайн і як се дієть ся ще тепер у Німеччинї при Гогенцолєрнах.

„При помочи даних президентам прав капіталїстичні кляси і великі земельні властителї в републиках випробляють собі вплив на державну власть цїлком так, як великий капітал і велика земельна посілість використує для своїх інтересів права монархів вмішувати ся до законодатних, екзекутивних і судових властий.

„Російська демократична република, розуміє ся, не піде тими „слідами" чужосторонних републик.

„Раз російський нарід вирвав державну власть з рук царя і взяв її у свої руки, то він не передасть її ні віплости ні вчасти одній особі — навіть на тимчасове покористуванє.

„Виготовленє основних законів російської републики нарід поручає установчим зборам.

„Як лише установчі збори покінчать свою роботу виготовленя републиканської конституції, вони розійдуть ся, а їх місце займуть законодатні збори, вибрані на основі загального, рівного, тайного і безпосередного голосованя. Законодатні збори будуть ріжнити ся від установчих зборів лише своїми задачами: установчі збори будуть виготовляти основні закони, а законодатні збори будуть провадити біжучу законодатну працю.

„Коли установчі збори будуть репрезентовані цїлим народом і коли кожда власть в краю, від часу скликаня установчих зборів, буде функціонувати лише повновластию й іменем установчих зборів (то є народу), то такимсамим правом можна і повинно ся репрезентувати весь нарід, робити в його імени по розпущеню установчих зборів.

„І тому ясно, що всї державні акти, занимаючі важні інтереси народу, конечні інтереси народу, повинні виходити лише від законодатних зборів. Згадані висше права президента републики: розпорядженє воєнними силами (о скільки постійне війско не буде замінене всенародним зорудженєм); заключуванє договорів, назначуванє міністрів і т. п. — повинні бути передані законодатним зборам.

„Лише в такім случаю нарід буде обезпечений від ріжних несподіванок в заграничній і внутрішній політиці; лише в тім случаю нарід буде мати можливо повну власть і лише в тім случаю російська република буде дійсно „парляментарною", то є законодатна палата (парлямент) буде грати в краю головну політичну ролю.

„При таких умовах президентови остануть ся лише обіди, паради, церемонії, на котрі будеть ся тратити великі гроші. Ясно, що президент не потрібний для републики. Але можуть спитати: Як же буде істнувати република без президента? Се питанє дуже подібне до сього питаня, яке ще тепер в глухих селах Росії ставлять старушки: Як жеж бути Росії без царя? Тимчасом показує ся, що жити без царя цїлком не тяжко, а навіть лекше ніж за царя. Небавом про се переконають ся також представники найбільше відірваних галузий народу.

„Які-ж права, при такій передачі головних прав президента законодатним зборам, остануть ся у президента? — Ніякі.

„Коли і конечно і можливо передати законодатним зборам головні права, котрими володіють президенти теперішних републик, то їх другорядні обовязки можна дуже легко передати або також законодатним зборам, або якому иншому орґанови державної власти.

„Можна подати приміри істнуючих републик без президента. Одна з них — се маленька република Швайцарія, де президентом є один із міністрів швайцарського союза (член так званої федеративної ради), вибраний всього на один рік, з платнею 5.000 карбованців. Сей „президент" ніякими особливими правами не покористує ся і є лише „першим серед рівних" йому міністрів.

„Другий примір, ще більше виразнїйший — се теперішна російська република. Вона обходить ся без президента в дуже тяжкім для держави часї. **І ясно, що в демократично збудованій парляментарній републиці президент є злишним орґаном державної власти.**

„При ліквідації питаня про президента Росія буде спасена як від знаних в історії авантурних вибриків американських і европейських президентів, так і від азійського юанїшкайства.

„У надїлених царськими повновластями президентів при деяких условинах зродить ся бажанє змінити своє положенє „короля на час" на положенє „короля на все".

„В деяких обставинах були случаї, що президент перекидав ся в „царя". Дозволяти і робити можливими президентські авантури наші установчі збори не можуть.

„Особливо для всяких авантур надасть ся положенє президента, коли його вибираєть ся загальним голосованєм (а иншого способу голосованя демократія приняти не може).

„Вибраний загальним голосованєм президент дістає голоси більшої половини виборців. Тодї він є найпопулярнїйшою особою в краю. Числячи на свою популярність, президентови легко може стрілити в голову думка про державний переворот.

„І тепер повторяємо — на удержанє такої небезпечної державної особи, як президент, нарід буде витрачувати великі средства.

„Демократія у виборчій боротьбі при виборах до установчих зборів повинна пояснити масам, що президентство в републиці є непотрібним, дорогим і небезпечним інститутом".

ВАЖНЕ ДЛЯ МІСЦЕВИХ УРЯДНИКІВ У. Н. СОЮЗА.

Отсим повідомляєть ся всїх місцевих урядників і орґанізаторів У. Н. Союза, що згідно з ухвалою головного екзекутивного комітету, з 10. липня с. р., до У. Н. Союза будеть ся дальше приймати нових членів за половину вступного в місяцях: липни, серпни і вересни 1917 р. З сеї ухвали повинні користати як місцеві урядники У. Н. Союза так і ті, котрі мають намір приступити до У. Н. Союза.

По всї інформації в справі У. Н. Союза треба писати до головної канцелярії У. Н. Союза на адресу:

Ukrainian National Association,
P. O. Box 76, Jersey City, N. J.
За головний уряд У. Н. С.;
Д. Капітула, гол. предс.;
М. Угорчак, гол. рек. секр.

ПОТРІБНО ОРҐАНІЗАТОРІВ.

Потрібно спосібних людий на місцевих орґанїзаторів, котрі би заняли ся орґанїзованєм нових відділів і членів У. Н. Союза в Америці, особливо в тих місцевостях, де ще доси нема відділу У. Н. Союза.

По близші інформації треба писати до головної канцелярії У. Н. Союза на слїдуючу адресу:

Ukrainian National Association,
P. O. Box 76, Jersey City, N. J.
За головний уряд У. Н. С.:
М. Угорчак, гол. рек. секр.

ЧОМУ ВСЇ УКРАЇНЦЇ ПОВИННІ НАЛЕЖАТИ ДО У. Н. СОЮЗА?

1. Бо та орґанїзація має таке імя, якого цїлий наш заґал бажає.

2. Бо се найлїпша орґанїзація в цїлій Америці.

3. Бо та орґанїзація відповідає всім законним вимогам Америки і дає найлїпшу запоруку своїм членам.

4. Бо кромі запомоги стараєть ся підтримувати українську ідею тут на чужині.

5. Бо як би всї Українцї належали до У. Н. Союза, то могли би зробити далеко більше для української справи, бо в лучности сила!

Дмитро Дрозд,
писар 379 відділу У. Н. Союза.

Дописи.

З BRIDGEPORT, CONN.

Людська байдужність і її страшні наслідки.

„Господи! За що Ти нас так покарав?... Що я бідна зроблю з дрібними діточками?... Чекала я, чекала, тай не дочекала ся!"...

Такі нарікання трафляли ся перед війною і неодин з нас чув їх. Неодин з нас читав ті тяжкі нарікання тих нещасних жінок, котрих мужі поїхали за море, щоби заробити трохи гроший, аби прокляту нужду поконати, щоби можна було лекше прожити з своїми діточками в ріднім краю.

А муж як відїздив до Америки, божив ся, хрест цїлував перед жінкою, що не буде горівки пити, а гроші буде складати і все своїй любій посилати. Декотрі дотримують слова, а декотрі нї. Пють, в „пулї" і в карти грають, аж драньте летить!... А неодин ще собі притім вигукує: „Я ґазда! Мене буде молокососик намовляти до якоїсь „сусайди"?! Ге-ге, мудрагель! Розуму буде мене вчити! О-о-о! Не дочекаєш, щоб я платив до якоїсь-там „сусайди" по „дуляру" і пів! Волю пропити, а не дам!"

Стою здалека, слухаю і борю ся з думками: чи переконувати того „ґазду", чи дати спокій?... Таки дам спокій, бо в нас вже одному руку зломили за переконуване.

Я не знаю, чи де між иншим народом орґанізаційна робота іде так тяжко, як власне тут у Бріджпорт, Конн., між Українцями. Як я приїхав з Канади, то було тут два запомогові товариства: одно належало до Р. Н. С. (від. 139), а друге до У. П. Р. О. (від. 10). Нераз питаю ся чоловіка: „Чи ви належите до якої орґанізації?" Коротка відповідь: „Нї!" — „Чому?" — „Бо там пияки, а там такі, що в Бога не вірять". Ну, маєте віз і перевіз.

Рік тому назад тут засновано товариство „Українську Січ", відділ 59 У. Н. Союза, до котрого і я вписав ся. Наймолодше товариство, але зате взяло ся щиро до праці. Орґанізує членів, ширить сьвідомість орґанізаційну, але налляти темнякови сьвідомости так як в бочку оливи, то трудно... Помимо всяких перешкод тов. „Українська Січ" розвинуло сильну аґітацію в тїй цїли, щоб як найбільше число наших земляків належало до нашої орґанізації, У. Н. Союза.

Та помимо так сильної аґітації трудно втягнути до орґанізації легкодухів, пізних Іванів. Нераз вже вдасть ся втягнути деякого до орґанізації, але то тільки про гонор, аби дістав відзнаку, аби його більше ніхто не „бадрував". Таке було не з одним членом тов. „Українська Січ", а між иншими і з Семеном Побігуном. Він належав до тов. „Укр. Січи" (від. 59 У. Н. С.), а опісля прийшло йому щось до голови і перестав платити. Коли йому хто спімнув, щоби наново вписав ся, то він все казав, що пізнїйше впишеть ся. А нещастє не чекало на пізнїйше...

Дня 2. цьвітня с. р., десь коло 3-тої години пополудни, Семен Побігун серед страшних мук скінчив житє. Покійний походив з села Перекоси, пов. Калуш, Галичина. Приїхав тут до Америки, щоби заробити трохи гроша і поправити свою гірку долю. Та не повело ся так, як чоловік думав... Замісць знайти лучшу долю для себе і для своїх діточок, знайшов несподівану смерть, страшну смерть! 28.000 фунтів зелїза звалило ся на нього і забило на місци. Руки, груди і ноги поломало на дрібні кусники. Утробу з нього видушило. Голова розпукла ся на чотири части, а мозок вийшов на верх... Жінка і троє діточок в краю чекають на тата... А тато на чужині в сирій земли... Жінка і діточки дякують Богу, що тато вхоронив ся від лютої війни і поверне здоровий до рідного краю, до своїх діточок. Ой, не знають ті бідні діточки, що їх батько вхоронив ся від війни, але не вхоронив ся від смерти. Ой, заплаче бідна вдовиця і троє маленьких сиротят!...

До орґанізації покійний не належав ніде. Йому однаково, але діточки будуть бідити і проклинатимуть свого рідного батька, що на біду їх привів на сей сьвіт.

Дорогий Брате! Чи з Вами так не може стати ся, як з бл. п. С. Побігуном? Таж Ви контракту з Паном Богом не зробили, що Ви маєте право тільки в краю вмерти, а в Америці нї! Тож уважайте, щоби Ваша жінка і діти не проклинали Вас! Впишіть ся як найскорше до товариства „Українська Січ", відділ 59 Українського Народного Союза. Зробіть се нині, таки зараз! Тодї Ваша жінка не буде говорити: „Господи! За що Ти нас покарав! Що-ж я бідна зроблю з дрібними діточками?!" Тоді батьком Ваших дітий буде Український Народний Союз.

Денис Б. Поступенко.

З WOONSOCKET, R. I.

Поклик до орґанізації.

Українська Громадо в Вунсокет, Р. Ай.! У нас оснувало ся 24. червня 1917 р. товариство під назвою „Вільна Україна" ім. Михайла Грушевського, яке є 116 відділом Українського Нар. Союза. Отож завзиваю Вас, Братя і Сестри, покиньте роздори, бо наше товариство не засноване на те, аби робити кирнию або розбивати инші орґанізації, але на те, аби гуртувати тих людий, котрі до жадної орґанізації не належать.

Передівсім звернім свою увагу на те, що у Вунсокет жиє около 1.300 Українців, а зорґанізованих нема навіть 10 процент. Застановім ся над тим, Родимці, і возьмім ся до праці. Закотім рукави, бо минули ті часи, що ми плакали колись в тихости над поезіями та думами. Тепер слово вільне! Прийшов час і злітають кайдани з українського народу. Упав глиняний престол деспотичного медведя. А для нас і для нашої Неньки України зачинають свитати ясні дни. Вільна, сильна Україна!

У таку важну хвилю я відзиваю ся до Вас, Братя і Сестри: Коли там у старім краю від нас хотять як найбільшої помочи; коли там нарід в крови купаєть ся, то ми тут на вільній земли Вашінґтона відносимо ся до того байдужно. Чому? Тому, що не орґанізуємо ся. Ба, неодин каже: „Та на що менї орґанізації? Тілько їх є тих Союзів, Гайдамаків і так далї — на що менї того!" Та я на се відповім: Чим більше партій, тим наш нарід більшу силу має. Аби тільки кождий з нас був добрим Українцем.

Що ся тичить асекурації, то та з них є сильнійша, котра має більше членів і більше капіталу, а такою орґанізацією є Український Народний Союз. Отже обовязком кождого Українця вступити там і заасекурувати ся від 250 до 2.000 долярів. А що-ж, коли ми байдужні. Скажи кому: вступи до Союза, то він відповість: „На що менї... Я плачу анґлійську асекурацію". Тай то добре, але наше ще ліпше! Ми мусимо конечно зрозуміти, що свій повинен підпирати і спомагати свого, а не чужого.

Тут став ся такий випадок: Померла дитина. Чоловік платив за ту дитину 5 лїт по 10 центів, а похорон коштував 100 долярів. З асекурації він дістав лише 50 долярів. А чому? Бо він не знав статута тої анґлійської асекурації. Як би той чоловік платив був за свою дитину у Союзі по 25 центів на місяць, був би дістав 200 долярів посмертного.

Неодин говорить знова таке: „Я маю гроші, я здоров... На що менї Союза?!" Алеж, братчику любий: ніхто не знає, яка чия смерть. Тут є такі люди, котрі колись так казали, а тепер неодин з них дав би і 100 долярів вступного, але вже запізно!

Ще раз Вас прошу і завзиваю: Гуртуймо ся всі як один в одну сильну орґанізацію — свою рідну орґанізацію. Гуртуймо ся всі до Українського Народного Союза!

Мартин Галас.